

Sygn. akt I ACa 1071/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek <u>SSA Paweł Rygiel</u>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Barbara Piaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. J..K. Spółki z o.o. w K.

przeciwko M. M.

o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych

na skutek apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 20 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 801/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 2.700zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

sygn. akt IACa 1071/12

UZASADNIENIE

Strona powodowa, M. J..K. Spółka z o.o. w K., w pozwie skierowanym przeciwko M. M., domagała się pozbawienia w całości wykonalności następujących tytułów wykonawczych:

- wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 22 maja 2006 r. sygn. akt V GC (...) zasądającego od M. J..K. sp. z o.o. w K. na rzecz M. M. kwotę 65.638 zł. 99 gr. z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu,
- nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 21 lutego 2008r. sygn. akt V GNe (...) zasądającego od M. J..K. sp. z o.o. w K. na rzecz M. M. kwotę 48.915 zł. 45 gr. z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu,

- wyroku Sadu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 25 lipca 2008 r. sygn. akt V GC (...) zasądającego od M. J..K. sp. z o.o. w K. na rzecz M. M. kwotę 10.945 zł. 86 gr. z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

Według twierdzeń zawartych w pozwie, powodowej spółce przysługuje wobec pozwanej m.in. wierzytelność z tytułu zadośćuczynienia w kwocie 250.000 zł z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Oświadczeniem z dnia 27 sierpnia 2009 r. strona powodowa dokonała potrącenia tej wierzytelności oraz wierzytelności z tytułu odszkodowania z wierzytelnościami objętymi wyżej wskazanymi tytułami wykonawczymi. Skutkiem tego wierzytelności pozwanej wygasły.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy powództwo oddalił i zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd I instancji poczynił ustalenia faktyczne, z których wynika, że powodowa spółka, w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, zajmowała nieruchomość położoną w K. przy ul. (...). Przedmiotowa nieruchomość była przedmiotem współwłasności J. W. i pozwanej M. M.. Z kolei prezesem

spółki (...) był mąż J. K. (1) i poprzedni współwłaściciel tej nieruchomości - J. K. (2). Współwłaściciele nieruchomości pozostawali w konflikcie.

Następnie Sąd poczynił szczegółowe ustalenia faktyczne dotyczące działań podjętych w marcu 2009 r. i kontynuowanych w kwietniu tego roku wobec strony powodowej przez spółkę wynajętą przez pozwaną - (...) Spółkę z o.o. w M., skutkiem których było pozbawienie powodowej spółki władztwa nad nieruchomością. Działania te polegały m.in. na tym, że na teren zajmowany przez M. wtargnęło kilkudziesięciu agresywnie zachowujących się mężczyzn uzbrojonych w siekiery, uniemożliwieniu dostępu do nieruchomości pracownikom i klientom powodowej spółki, wniesieniu transparentów zawierających nieprawdziwe i obraźliwe hasła, zablokowaniu wjazdu na teren posesji, kierowaniu gróźb, okupowaniu nieruchomości, zajęciu pomieszczeń w budynku położonym na nieruchomości. Sąd ustalił także fakty obejmujące skutki działań osób wynajętych przez pozwaną dla powodowej spółki.

Sąd wskazał, że wyrokiem z dnia 21 czerwca 2010 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, w sprawie I C (...)z powództwa M. J..K. sp. z o.o. w K. przeciwko M. M. nakazał pozwanej złożenia oświadczenia o treści: „M. M. przeprasza M. J.. K Sp. z o. o. z siedzibą w K. za to, że przy pomocy działających na jej zlecenie osób naruszyła dobra osobiste M. J.. K. Sp. z o. o. z siedzibą w K. poprzez działania:

a) uniemożliwiające spokojne prowadzenie działalności gospodarczej przez M. J.. K. Sp. z o. o. z siedzibą w K. na nieruchomości znajdującej się przy ul. (...) w K. na działce (...) obręb (...) działce (...) obręb (...) oraz działce (...) obręb (...) a to przywożenie ruchomości i przedmiotów w szczególności kontenerów, mebli, namiotów, cegieł i składowania ich na terenie powyżej opisanej nieruchomości, naruszania posiadania nieruchomości budynkowych znajdujących się na terenie powyżej opisanej nieruchomości, zawieszania na ogrodzeniu powyżej opisanej nieruchomości transparentów, blokowania wjazdu na teren powyżej opisanej nieruchomości, organizowania pikiet i zgromadzeń na terenie i przed powyżej opisaną nieruchomością, w tym palenia ognisk na terenie nieruchomości,

b) naruszające dobre imię M. J.. K. Sp. z o. o. z siedzibą w K. przez rozwieszenie na ogrodzeniu nieruchomości przy ulicy (...) w K. transparentów zawierających nieprawdziwe informacje jakoby M. J.. K. Sp. z o. o. z siedzibą w K. była w „likwidacji” oraz rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji jakoby M. J.. K. Sp. z o. o. z siedzibą w K. nie wypłaca pieniędzy z tytułu wynagrodzeń swoim pracownikom, a także rozwieszanie i ustawianie transparentów z napisami godzącymi w dobre imię spółki a to „stop bandytą w białych kołnierzykach” oraz „sprawcy brutalnego napadu pod sąd” - czym sugerowano rzekome bezprawne działania powodowej spółki.”

- określając termin i sposób opublikowania przedmiotowego oświadczenia; nakazał pozwanej zaniechania działań w tym również przy pomocy działających na jej zlecenie osób uniemożliwiających spokojne prowadzenie działalności gospodarczej przez M. J.. K. Sp. z o. o. z siedzibą w K. na nieruchomości znajdującej się przy ul. (...) w K.. Wreszcie Sąd zasądził od pozwanej na rzecz M. J..K. Spółki z o.o. w K. kwotę 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał m.in., że dochodzona przez stronę powodową z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych kwota (w wysokości 50.000 zł) jest adekwatna do uszczerbku jaki odniosła w związku z naruszeniem jej dóbr osobistych.

Należności zasądzone w sprawie I C (...) zostały umową z dnia 22 października 2010 r. przebrane na J. W..

Wreszcie Sąd ustalił, że jeszcze przed wydaniem wyroku w w/w sprawie, bo pismem z dnia 27 sierpnia 2009 r., J. K. (2) działając jako prezes M. J..K. sp. z o.o. w K. oświadczył, że dokonuje potrącenia wierzytelności M. J..K. sp. z o.o. na kwotę 365.986,75 zł. wynikających z odszkodowania w kwocie 115.986,75 zł. i zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych w kwocie 250.000 zł. z wierzytelnościami M. M. stwierdzonymi: wyrokiem Sadu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 22 maja 2006 r. sygn. akt V GC (...), wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 21 lutego 2008r. sygn. akt V GNc (...) i wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 25 lipca 2008 r. sygn. akt V GC (...) Przedmiotowe pismo doręczono M. M. w dniu 28 sierpnia 2009r.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy ocenił, że zgłoszone roszczenie nie zasługuje na uwzględnienie. Odwołując się do treści art. 840 § 1 pkt 2 kpc wskazał, iż brak jest podstaw do uznania, że na skutek oświadczenia z dnia 27 sierpnia 2009 r. doszło do wygaśnięcia wierzytelności objętych spornymi tytułami wykonawczymi, a to z uwagi na nieistnienie wierzytelności z tytułu zadośćuczynienia ponad zasądzoną wyrokiem w sprawie (...)kwotę 50.000 zł.

Sąd I instancji zauważył, że jakkolwiek w w/w sprawie nie doszło do oddalenia powództwa ponad żadaną w pozwie kwotę 50.000 zł, co oznacza, że nie jest wykluczona możliwość wykazywania przez stronę powodową, że tytułem zadośćuczynienia należą się od pozwanej jeszcze dalsze kwoty, to jednak brak jest podstaw do uznania, iż stronie powodowej przysługuje zadośćuczynienie w wysokości wyższej niż zasądzona kwota. Sąd dokonał ponownej, szczegółowej oceny bezprawnego działania pozwanej naruszającego dobra osobiste strony powodowej i nie dopatrywał się okoliczności, które mogłyby przemawiać za przyznaniem powodowej spółce zadośćuczynienia ponad zasądzone już 50.000 zł.

Odnośnie kwoty zasądzonej prawomocnym wyrokiem wydanym w sprawie I C (...)Sąd wskazał, iż zasądzenie jej w dacie późniejszej niż złożenie oświadczenia o potrąceniu uniemożliwia uznanie, że wierzytelność ta uległa umorzeniu wskutek potrącenia dokonanego w dniu 27 sierpnia 2009r. Sąd, z mocy art. 365 § 1 kpc, związany jest bowiem prawomocnym wyrokiem z dnia 21 czerwca 2010 r. wydanym w w/w sprawie, a więc także tym, że wierzytelność stanowiąca zadośćuczynienie w kwocie 50.000 zł istniała w dacie wyrokowania. Tym samym oświadczenie o potrąceniu w tym zakresie nie może być uznane za wywołujące skutek materialnoprawny.

Wreszcie Sąd Okręgowy podkreślił, że strona powodowa nie wykazała, ani nawet nie podjęła próby wykazania w niniejszej sprawie, że przysługiwało jej roszczenie odszkodowawcze w stosunku do pozwanej. Skutkiem tego brak jest podstaw do przyjęcia, że doszło do wygaśnięcia wierzytelności objętych wskazanymi w żądaniu pozwu tytułami wykonawczymi z wierzytelnością z tytułu odszkodowania, powołaną w oświadczeniu o potrąceniu z dnia 27 sierpnia 2009 r.

Od powyższego orzeczenia apelację wniosła strona powodowa zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego tj. art. 448 kc w zw. z art. 43 kc i art. 23 kc i art. 24 kc przez bezzasadne stwierdzenie braku podstaw do uznania, że powodowej spółce należy się wyższe zadośćuczynienie aniżeli zasądzone już wyrokiem w sprawie I C (...)
- naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 kpc, art. 227 kpc i art. 365 § 1 kpc poprzez dowolną ocenę dowodów bez wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych, czego skutkiem było przyjęcie braku podstaw do uznania, iż stronie powodowej należy się zadośćuczynienie w wyższej wysokości aniżeli zasądzone wyrokiem w sprawie I C (...)

W uwzględnieniu podniesionych zarzutów apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja strony powodowej nie może odnieść zamierzonego skutku.

Apelująca powodowa spółka koncentruje się na zarzutach, których efektem ma być ponowna weryfikacja wysokości należnego jej zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych przez pozwaną działaniami ocenianymi już w sprawie Sądu Okręgowego w Krakowie o sygn. I C (...) Twierdzi bowiem, że świadczenie zasądzone na jej rzecz w tamtej sprawie ma charakter częściowy, a należne jej zadośćuczynienie jest wyższe i wynosi 250.000 zł.

Twierdzeń strony powodowej w tym zakresie nie można podzielić, jakkolwiek z innych względów niż przyjęte przez Sąd I instancji. W zaskarżonym wyroku Sąd bowiem w sposób merytoryczny dokonał ponownej oceny zdarzeń, które w sposób bezprawny naruszały dobra osobiste powodowej spółki i w konsekwencji tego ponownie ocenił wysokość zadośćuczynienia, jakie należne jest stronie powodowej. Takie postępowanie nie było uprawnione.

Zgodnie z art. 365 § 1 kpc prawomocne orzeczenie wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Związanie prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 21 czerwca 2010 r. (sygn. I C (...)) obejmuje nie tylko to, że na skutek zdarzeń z marca i kwietnia 2009 r. doszło do naruszenia dóbr osobistych powodowej spółki, że pozwana ponosi odpowiedzialność za przedmiotowe naruszenie oraz, że w dacie wyrokowania istniała wierzytelność z tytułu zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł (taki zakres związania przyjął Sąd I instancji), lecz także to, iż odpowiednią sumą z tytułu zadośćuczynienia jest kwota 50.000 zł. Tym samym niedopuszczalne było w niniejszej sprawie badanie, czy zasadne było ustalenie sumy zadośćuczynienia w wyższej wysokości.

Zgodzić się należy z apelującą i Sądem I instancji, że co do zasady dopuszczalne jest dochodzenie w procesie części roszczenia pieniężnego. W przypadku uwzględnienia powództwa w tym zakresie dopuszczalne jest zatem dochodzenie w kolejnej sprawie pozostałej części roszczenia. Z reguły decydujące dla możliwości dowodzenia, że przysługujące uprawnionemu roszczenie objęte prawomocnym wyrokiem jest wyższe i wytoczenie powództwa o pozostałą część tego roszczenia jest brak oddalenia powództwa w

pierwszej sprawie. W przeciwnym razie Sąd, z mocy art. 365 § 1 kpc, byłby związany ustaleniem wysokości należnego uprawnionemu świadczenia..

Znaczenie dla oceny, czy zasądzone roszczenie ma charakter częściowy mają także twierdzenia pozwu kształtujące przedmiot procesu i wynikający z tego zakres rozstrzygnięcia Sądu w pierwszej sprawie.

Jednakże zwrócić należy uwagę na specyfikę świadczenia z tytułu zadośćuczynienia. Zasada jest, że naprawieniu podlega tylko szkoda majątkowa, a wyjątkiem od niej jest przyznanie zadośćuczynienia w wypadkach wskazanych w

ustawie. W tych przypadkach ustawa przewiduje, że poszkodowanemu (temu, czyje dobra osobiste zostały naruszone - jak wskazuje art. 448 kc) sąd może przyznać „odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia”. Ma ono charakter fakultatywny - jego przyznanie nie jest obligatoryjne i zależy od uznania i oceny sądu w konkretnych okolicznościach sprawy. Fakultatywność zadośćuczynienia nie oznacza dowolności, jak też nie wpływa na przyjęcie, że zobowiązanie do jego zapłaty ma charakter bezterminowy, a o wymagalności tego roszczenia decyduje wierzyciel poprzez wezwanie dłużnika do zapłaty. Oznacza jedynie tyle, że - z uwagi na specyfikę tego świadczenia - nie przysługuje ono w sposób automatyczny w razie istnienia krzywdy, czy - w przypadku zadośćuczynienia określonego art. 448 kc - w razie naruszenia dóbr osobistych. O tym, czy zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych przysługuje nie jest więc wystarczające ustalenie bezprawności naruszenia dobra osobistego, lecz konieczne jest także ustalenie działania zawinionego. Nadto tak dla zasądzenia zadośćuczynienia jak i jego wysokości znaczenie mają okoliczności faktyczne sprawy, takie jak: rodzaj chronionego dobra, rozmiar doznanego uszczerbku, charakter następstw naruszenia, stosunków majątkowych zobowiązanego itp. Określenie jego wysokości musi być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy. Z woli ustawodawcy sąd orzekający ma swobodę w ustaleniu wysokości zadośćuczynienia. Tyle tylko, że ocena musi być dokonana z odwołaniem się do całokształtu okoliczności faktycznych sprawy, co pozwala uwzględnić indywidualne właściwości i subiektywne odczucia osoby pokrzywdzonej. To m.in. powoduje, że zadośćuczynienie - co do zasady - ma charakter jednorazowy. Niedopuszczalne jest dochodzenie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, jeżeli zadośćuczynienie takie zostało już prawomocnie zasądzone, a poszkodowany nie opiera żądania na fakcie ujawnienia się nowej krzywdy, której nie można było przewidzieć w ramach poprzedniej sprawy (tak Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z 21.11.1967 r., III PZP 37/67, OSNCP z 1968 r., nr 8, poz.113).

Zauważenia zatem wymaga, że w sprawie I C (...)żądanie zasądzenia zadośćuczynienia oparte było na tych samych okolicznościach faktycznych co powołane w niniejszej sprawie. W szczególności strona powodowa podejmując próbę wykazania, że należne jej zadośćuczynienie wynosi 250.000 zł (a nie jest ograniczone do kwoty 50.000 zł zasądzonej w w/w sprawie) powołała tożsamą podstawę faktyczną co w poprzedniej sprawie, nie twierdząc, by po wydaniu wyroku doszło do ujawnienia nowych okoliczności faktycznych.

Nie sposób także uznać, że w sprawie I C (...)doszło do oceny i prawomocnego zasądzenia tylko części świadczenia z tytułu zadośćuczynienia. Po pierwsze, w pozwie wniesionym w tamtej sprawie powód nie twierdził, by zgłaszał z tego tytułu świadczenie częściowe. Przede wszystkim jednak, uwzględniając, że zadośćuczynienie ma charakter jednorazowy, z treści wyroku Sądu Okręgowego z dnia 21 czerwca 2010 r. wynika, iż zasądzono na rzecz strony powodowej całość tego świadczenia. Sąd orzekając w przedmiocie żądania zasądzenia zadośćuczynienia miał obowiązek ustalić - odwołując się do całokształtu ujawnionych okoliczności faktycznych - „odpowiednią sumę z tego tytułu”. Z jednorazowości zadośćuczynienia oraz obowiązku uwzględnienia dla jego ustalenia wszystkich okoliczności faktycznych wynika obowiązek co najmniej wyraźnego wskazania, że zasądzona kwota odpowiada jedynie części należnego świadczenia. Tym samym w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy uznał, że dochodzona pozwem tytułem zadośćuczynienia kwota 50.000 zł jest odpowiednia, to dokonana ocena miała charakter końcowy.

Powyższe względy powodują, że niedopuszczalne było w niniejszej sprawie dokonywanie ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z ustaleniami i ocenami dokonanyymi w sprawie już osądzonej. Z tego względu zbędne było prowadzenie przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego dla ustalenia okoliczności mających znaczenie dla wysokości należnego stronie powodowej zadośćuczynienia. Dla rozstrzygnięcia sprawy wystarczające było poczynienie ustaleń faktycznych sprowadzających się do okoliczności niespornych oraz odnotowanie faktu wydania i treści orzeczenia Sądu Okręgowego w sprawie I C (...)Ustalenia faktyczne w tej części Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

W tym stanie rzeczy roszczenie strony powodowej nie mogło zostać uwzględnione, skoro w sprawie nie wykazano istnienia wierzytelności podlegającej potrąceniu z wierzytelnościami objętymi kwestionowanymi tytułami wykonawczymi.

W pełni także należy podzielić ocenę Sądu Okręgowego, że nie mogło dojść do wzajemnego umorzenia wierzytelności co do kwoty 50.000 zł. Zasadny jest bowiem pogląd, odwołujący się do treści art. 365 § 1 kpc, że nie doszło do skutecznego złożenia oświadczenia o

potrąceniu także w tym zakresie, skoro z wyroku z dnia 21 czerwca 2010 r. wynika, iż w dacie wyrokowania wierzytelność ta istniała.

Wreszcie trafnie wskazał Sąd I instancji, że strona powodowa nie wykazała istnienia wierzytelności z tytułu odszkodowania, przedłożonej - obok wierzytelności z tytułu zadośćuczynienia - do potrącenia z wierzytelnościami objętymi spornymi tytułami wykonawczymi.

Nie zostały zatem spełnione przesłanki określone art. 840 § 1 pkt 2 kpc.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 kpc, orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc, zasądzając z tego tytułu koszty wynagrodzenia pełnomocnika zawodowego wyliczoną zgodnie z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust.1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm).